

30/1

högern valde 19 förutvarande kroppsarbetare, labour 175. Sådana siffror säger en del om skillnaderna i attityd och ideologi. Men båda partierna måste i praktiskt taget lika mån vädja till den väldiga majoritet av väljare som är vad man kan kalla vanliga arbetare eller har motsvarande inkomst och social ställning. Om klasskamp blir därför i rimlig mening inte längre tal; de hårda motsättningarna mellan vissa privilegierade och eftersatta grupper har slåtats ut, marginalväljarna är, så kan saken uttryckas, massan av befolkningen.

Hela valet — ett typiskt val för en stabil och lyckosam, men just därför något slö demokrati — kan därför te sig irrationellt. Målet är detsamma, metoderna är föga skiljaktiga, det gäller att övertyga tiotals miljoner om att den ene-giljaren är en aning duktigare än den andra — och så får, genom ganska slumpmässiga faktorer, främst tiden för valet, ett parti en stor majoritet och

makten för fem år framåt. Detta irrationella blir emellertid inte så farligt just därför att det segrande partiet hela tiden måste beakta valmännens reaktion och nägorlunda hålla den mellanlinje som är en medelproportional mellan stridiga önskninngar. Ombytena, och den ständiga risken eller utsikten till ombyte, blir en broms för både styrande och opposition.

HERBERT TINGSTEN

MENCKEN

- en stor föraktare

NEW YORK, söndag.

TT-Reuter. Den kände amerikanske författaren och kritikern Henry L. Mencken avled på söndagen i sitt hem i Baltimore 75 år gammal.

*
Det kan inte ha funnits många roligare tidskrifter än The American Mercury under de år Mencken

utgav den (1924—1933). Varje månad kom denna laddning av kvick utskällning av dumheter, av iron över amerikanskt samhällsliv, av noveller och essäer av unga, okända författare. Mencken presiderade suveränt i sällskapet: han skrev som om han hade läst all filosofi och all litteratur, han röt och skratade om vartannat då han skildrade de kretiner (morons) som behärskade Amerika och världen, under antydningar om vad som menades med intelligens och kultur. På ena sidan Harding, Coolidge och foljet av korrupta och brackiga politiker, förbudsivrarna, sedlighetsapostlarna, de konventionella litteratörerna med Howells i spetsen, kyrkofolket, lunchklubbar och patentedemokraterna; på andra sidan eliten, de få upplysta, som vid ett glas rhenvin läste Voltaire och Flaubert och såg ned på den idiotiska omvärlden. Inte utan rätt har Mencken kallats en av de moderna Amerikas befriare och förlösare; generationer mätte bra av detta förakt för det härkande masstänkandet, och en rad amerikanska författare, Dreiser, Masters, Anderson, Lewis stöddes och inspirerades av den lysande föraktaren.

Men kampen mot dumheten slår sig lätt på hjärnan. Mencken fann småningom allting dumt och var litet för road över att vara en övermänniska bland åsnor. Allting blev för honom lika tokigt: sociala reformer, folkstyrelse, kvinnoemancipation, tekniska förbättringar. Han glädde sig åt att leva bland dumma och vansinniga; han sade sig stanna i Amerika därför att det ingen annanstans fanns så mycket tokeri. Franklin Roosevelt hänade han lika mycket som Theodore Roosevelt, Wilson, Harding och Coolidge. Hans omdömen blev uppreppningar, klichéer; hans överlägsenhet markerades nästan bara genom föraktet för andra. Och så förvandlades befriaren till en sur gubbe, som då och då erinrade om att världen, och speciellt Amerika, är på väg till det helvete där ingen har läst Nietzsche eller kan skilja på bourgognens årgångar.

Något blev dock kvar både av tänkaren och frihetsmannen. Hans bok "The American Language" är inte bara kvick och elegant; den anses av språkmän vara en betydande insats. Menckens sista artikel pläderade i anslutning till ett uttåg i Baltimore för negrernas sak. Här fanns den Mencken vars stora patos dock varit mod, fördomsfrihet och rationalism.

H. T—n

*